

Olatz Aizpurua San Roman

ENARAK HABI

HEGOAK ASTINDUZ

Ez dakit gau txoria ote den, baina enaren gisan hegan egiten badaki Olatzek. Batetik bestera asko bidaiatu du ttipi-ttipitatik. “23 etxe aldaketa” zenbatuak ditu jaio zenetik, eta orain, osasun izurriteak zenbait enpresatan etxetik lan egiteko aukera erregulatu duenez, Ginebran zeudela Euskal Herrira itzultzeko atea zabaldu zitzaion. Etxeko laurek etorri ahal izan zuten, gelditzeko asmoz. Sei urtez beste inorentzat lanik egin gabe egon ostean, lan merkatura itzultzeko apustua egin zuen. Berak dio “momentu egokian leku egokian” egon izanak eskaini diola Aranzadi elkarteko *Enarak* egitasmoaren koordinatzailea izateko aukera. Hegoak astintzen segitu du.

“Enarak dira eskuartean dugun intsektizida naturala”

Biologia ikasketak egin zituen Olatz Aizpurua San Romanek (Hendaia, 1980) Nafarroako Unibertsitatean. La bi urte dira Aranzadi Zientzia Elkarteko *Enarak* proiektuaren gidaritza hartu duela, eta hegaztien hegoak astintzen dituzten gogo eta intentsitate berarekin kontatu digu beren egitekoa. Lezon abiatu zuten egitasmoa, herri erdigunean enara azpizuriarekin sensibilizazio kanpaina bat egiteko asmoz. Herritarrak kontzientziatzen eta gaia mahaigaineratzen hasi ziren, hegazti hauen funtzioen garrantziaz jabetzeko.

 AITZIBER ZAPIRAIN ETXANIZ IRANTZU PASTOR

Zertan jarduten duzue *Enarak* proiektuan?

Aranzadi Zientzia Elkarteak 2021. urteko urtarrilean abiatu zuen egitasmoa, enaren egoera hurbiletik ikertzeko eta jendartea beren funtzioaz sensibilizatzeko, besteak beste. Enara azpizuria, sorbeltz arrunta eta enara arrunta daude gurean, azken hori landa eremuan. Fatxadetan buztinezko habia egiten du enara azpizuriak, eta, zenbait herritan, sensibilizazio kanpainarik egin ezean herritarrei traba besterik ez die egiten horrek.

Zergatik egiten dute traba enarek?

Azken batean, naturara joatea maite dugu, ez, ordea, natura gugana etortzea eta gure egunerokotasuna baldintzatzea. Ez dugu gure terrazan hegaztien kakarik topatu nahi, adibidez. Jendeak bota egiten ditu habiok, batetik, ekosistemari horrek egiten dion kaltea kontuan hartu gabe eta, bestetik, legez kanpokoa dela jakin gabe. Bartzelonan, esate

baterako, eraberritze lan bat egin aurretik, habirik ote dagoen ala ez egiaztatu behar da. Hamabost urte daramatzate norabide horretan lan egiten, eta hemen ere urratsak ematen ari gara.

Sensibilizatzeko usu hezkuntzara jotzen da, baina helduok ere badugu ardurarik, ala?

Dudarik gabe. Bi publikoekin egiten dugu lana guk, ezin delako karga guztia gaztetxoengan utzi. Batetik, udalek kontratatzen gaituzte herrian hitzaldi bat emateko, eta horrik guk talde bat sortzeko saiakera egiten dugu; lortu ere egin dugu zenbait herritan. Taldea sortzearen helburua da erabiltzen ditugun tresnak eskaintzea, eta enaren behaketan zein zainketan inplikatzeta. www.ornitho.eus zientzia ataria erabiltzen dugu natur informazioa bildu eta zabaltzeko, baita *naturalist* aplikazioa ere. Eredu parte hartzailean jarduteko tresna eranginkorrak dira.

"Orain teila berezi batzuk daude habia egitea ahalbidetzen dutenak, erreforma egiten badugu kontuan har genezake".

Eta haurrekin?

Haurrekin ordu bateko tailerrak egiten ditugu eta interes handia izaten dute. Hezkuntza zentroek deitzen gaituzte, edota herriko etxeek, eta adinaren arabera egokitzen dugu bai egitekoa, bai metodologia. Txikienekin hiru enara motak ezberdintzen ikasten dugu, marrazkien bidez, eta denbora ukanez gero habitxo bat ere egiten dugu denok elkarrekin. Halakoak udaberrian egitea da egokiena, hegazti migratzaileak baitira hiru hegazti horiek.

Hezkuntza ez formalean zer eskaintzen duzue?

Ahalegintzen gara zerbitzuak eskaintzen, baina ez da beti erraza izaten. Eratzunketa tailerra da hezkuntza ez formalean eskaintzen duguna. Eratzunketa bulegoa ornitologia sailean dugu. Espainia mailan, Aranzadiko eratzunketa bulegoa da beteranoena, 1949. urtean hasi baitziren. Donostian bertan, Zorroaga parkean, egiten ditugu eratzunketa tailerrak.

Zer da eratzunketa tailerra?

Sare bertikal batzuk jartzen ditugu eta

hegazti ttipiak korapilatu egiten dira bertan. Tentu handiz, eraztuna jartzen diegu identifikazio-zenbaki batekin eta igorle batekin: "Aranzadi - Donostia-San Sebastian". Eta guk ahalik eta informazio gehien sailkatzen eta gordetzen dugu hegazti bakoitzaren inguruan. Eratzunketak egoeraren argazki orokor bat egiteko balio digu, eta migrazioei buruz ere ikerketa garrantzitsuak egiten dira. Haurrei asko gustatzen zaie tailerra izaten da; ez da beti publikoarekin egiten baina batzuetan bai.

Zein da egungo egoera orokorrean? Errespetatzen al ditugu enarak?

Antolatzen ditugun tailer eta hitzaldi-tara etortzen den jendea jada sentibilizatua dago. Natura eta bere zikloak errespetatzen dituen jendea da. Oso zaila egiten zaigu axolarik ez duena hurbilarazten eta, zoritxarrez, jende multzo handia da. Enarek sekulako funtzioa betetzen dute. Eurak dira eskuarteetan dugun intsektizida naturala, egunero 800 intsektu jaten du bakoitzak, 55 kilo intsektu urtean. Ez dugu etxean moskitorik nahi, baina enara azpizurien habirik ere ez. Gure etxea eta gure

ingurua guk nahi bezala nahi ditugu, kontrolpean eta garbi. Zaila egiten zaigu partekatzea.

Baserrietan ere, ukuilu irekiak behar ditu enara arruntak, eta geroz eta ukuilu gutxiago egoteaz gain, gaur egun itxiak dira gehienak. Sorbeltz arruntak, bestalde, teilen azpian egiten du habia. Bertako zuloak erabiltzen ditu eta, egun, dena zulorik gabe dugu. Orain teila berezi batzuk daude habia egitea ahalbidetzen dutenak. Erreforma egiten badugu, adibidez, kontutan har genezake, sorbeltz arruntak habia egiteko lekuri gabe gelditzen ari dira eta.

Nola amaitzen duzue urtea?

Egindakoarekin pozik eta hedatzeko xedez. Gipuzkoan egiten dugu lan, bereziki, eta Bizkaia, Araba eta Nafarroara heldu nahiko genuke. Horrez gainera, Euskal Ornitologia Kongresua antolatu dugu azaroaren 26an eta 27an, Donostian, eta Euskal Autonomia Erkidegoko hegazti ikerketak aurkeztuko ditugu bertan. Hitzordu garrantzitsua da guretzat. www.ornitologia.eus atarian dago informazio guztia eta baita izena emateko aukera ere. ●